

Ivan Malenica

Ministar pravosuđa i uprave

BILJANA BLIVAJS/CROPIX

Ako netko u slučajevima nasilja nad ženama predstavlja opasnost, treba ga izdvojiti iz društva

Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor u situaciji postojanja opasnosti od ponavljanja djela se u praksi, nažalost, nisu pokazale uspješnima

Razgovarala: IVANKA TOMA

Ministar pravosuđa i uprave Ivan Malenica priprema radikalne poteze kojima želi zaustaviti nasilje nad ženama. Istodobno priprema posebni zakon o zaštiti djece od svih oblika nasilja. Plan mu je i pošte-

djeti djecu od traumatiziranja na sudovima. U intervjuu objašnjava zašto borba za položaj žene u društvu ne uključuje ustavno pravo na pobačaj, u kakvim je odnosima s predsjednikom Vrhovnog suda i kako su suci počeli rješavati više predmeta. Otkriva planove za lokalnu samoupravu te se osvrće na rezultate popisa stanovništva. Pitali smo i što će biti s hotelom na pulskom Lugomareu ako uspije referendum i, na kraju, kako će pilote optužene u Srbiji spasiti od međunarodne tjeralice.

U fokusu vam je obiteljsko nasilje i najavili ste izmjene više zakona. Dokuda ste došli?

- Posljednji tragični događaji ukazali su na razmjere nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i vršnjačkog nasilja. Zato Vlada, odnosno Ministarstvo pravosuđa i uprave predlaže promjene u setu zakona. Svjesni smo da je najvažnija njihova provedba na terenu. Moramo imati suce i državne odvjetnike koji će prepoznati rizike i zaštititi žrtvu. Ključno je da se sustav gradi na zaštiti žrtve. Na tome će biti fokus i to je smjer u kojem radna skupina treba raditi. Ovoga tjedna imali smo prvi sastanak radne skupine koja će pripremiti izmjene zakona o kaznenom postupku, o zaštiti od nasilja u obitelji, o sudovima i Kaznenog zakona. Na sastanku s udrugama i sada na radnoj skupini detektirani su problemi koji se odnose na izricanje mjera opreza.

Što je problem pri izricanju mjere opreza?

- Ako netko predstavlja opasnost, onda tu osobu treba izdvojiti iz društva i iz okoline. Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor u situaciji postojanja opasnosti od ponavljanja djela se u praksi, nažalost, nisu pokazale uspješne. Situacije koje smo imali u Gospiću, Novskoj i Ludbregu pokazale su da treba redefinirati te odredbe o izricanju mjere opreza. Sustav mora učinkovitije štiti žrtvu, različite razine mjera opreza su postojale, ali i ovi događaji ukazuju na to da se nisu dobro provodile.

Što ćete još mijenjati?

- Pooštrit će se sankcije za nasilnike, posebno kada se radi se o kršenju mjera. Prije nekoliko mjeseci na sudovima su uspostavljeni obiteljski odjeli, sada ćemo licencirati i suce za predmete nasilja nad ženama. Izmjene regulativne nisu dovoljne, u suradnji s udrugama idemo u dodatnu edukaciju sudaca i tužitelja koji će raditi na tim predmetima. Na tome će biti naglasak programa Pravosudne akademije.

Ispada da treba mijenjati dio mentaliteta društva. Ni mnogim HDZ-ovcima nije strano dići ruku na ženu. Jeste li kada raspravljali o tome u stranci?

- Pitanje obiteljskog nasilja je tema koja nadilazi stranačku pripadnost. Oko nje trebamo konsenzus u društvu, Saboru i među političkim strankama. Treba učiniti sve da u preventivnom, ali i represivnom smislu ne dolazi do nasilja. Odgovor pravosuđa mora biti jasan i odvraćajući. Osim pravosuđa tu trebamo uključiti i druge dionike, a nijedna Vlada do sada nije bila toliko otvorena za razgovor i prijedloge svih uključenih. Apsolutno svih. Zato su na ovu temu moja vrata uvijek otvorena jer smatram da smo kao društvo uspješni onoliko koliko možemo zaštititi najranjivije skupine, obitelji, žene i djecu.

Koja je uloga Nacionalnog pozivnog centra?

- Podrška žrtvama i svjedocima. Centar nudi pomoć u vidu emocionalne podrške i pravnog savjeta. Besplatni telefon 116 006 dostupan je 24 sata, sedam dana u tjednu. Žrtva na toj liniji može dobiti podršku, savjet kojim se instituciji obratiti, kako ostvariti pomoć. Ovoga tjedna potpisali smo novi ugovor s Udrugom za podršku žrtvama. Nastavljamo tu suradnju. Širimo odjele za podršku žrtvama i svjedocima na novih deset sudova, sada ih imamo sedam. Suradujemo i s drugim udrugama, cilj nam je u partnerskom odnosu osigurati sveobuhvatnu podršku žrtvama.

Što je dječja kuća?

Po uzoru na skandinavski model, formirat ćemo ustanovu koja će dati pravnu i psihološku pomoć djeci kako bi se što manje traumatizirala kroz sudski postupak. Sudski postupak dodatna je trauma za dijete, pa nam je cilj da se na jednom mjestu, u dječjoj kući, u sigurnom okruženju, obave iskazi, svjedočenja i sl.

S Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike te MUP-om radit ćemo na formiranju te kuće. Dodatno, razgovarali smo i s pravobraniteljicom za djecu o donošenju posebnog zakona za zaštitu djece od svih oblika nasilja. Naglasak novog zakona svakako će biti na spolnom uznemiravanju i iskorištavanju djece. Tu će se otvoriti pitanja visine kazni za počinitelje, rokova za rehabilitaciju, uvida u kaznenu evidenciju i svim pitanjima koja se otvaraju u praksi.

Imate li odgovor na kritike da nije implementirana Istanbulska konvencija?

- Posljednjih nekoliko godina puno smo učinili u poboljšanju zakonodavnog okvira, posebno u odnosu na nasilje u obitelji, nad ženama i djecom. Oporbene stranke koje sebe nazivaju progresivnima nisu preuzele odgovornost za to kada su bile na vlasti. Istanbulska ih nije zanimala, kao ni dijalog sa

svim uključenima. Čak i naši najveći kritičari moraju priznati da smo tu napravili značajan iskorak.

Jesu li se u HDZ-u potpuno stišale tenzije vezane za to pitanje? Istanbulska konvencija svojedobno je dovela do ozbiljnih potresa i raskola u stranci.

- Jeste li vi primijetili neke tenzije oko toga? Nema ih. Mijenjamo zakonodavnu praksu, postupanje i pokušavamo u konačnici mijenjati i smanjiti ove pojave u društvu. Zaštita najranjivijih skupina nema alternative i oko toga se svi slažu.

U fokusu su vam prava žena, a istodobno ne želite ustavom zajamčiti pravo žene da odlučuje o rađanju.

- Kao ministar pravosuđa nisam najpozvaniji govoriti o tome. Ustavni sud kazao je da apsolutna zabrana nije moguća. Mogu izraziti svoj stav, a on je da život počinje začećem. To je u skladu s mojim demokršćanskim idealima, ali i znanstvenim činjenicama. No, isto tako mi je posve jasno da bi svaki pokušaj zabrane bio kontra-produktivan, nemoguć te bi uveo razdore u društvo.

U svijetu, ali i Europi, sve su jače političke opcije i trendovi koji idu prema zabrani pobačaja, od SAD-a gdje je to pravo žena suspendirano, pa do jačanja desnih stranaka u Europi koje u svojim programima imaju politike za koje se zalažu pro life udruge. Ne govori li nam to da bi ipak trebalo ovo pravo žene "zacementirati" u Ustavu?

- Mogu samo ponoviti svoj osobni stav. Treba uzeti u obzir svjetonazorski i medicinski aspekt. U nedostatku drugih tema, očito je da lijeva pokušava ovu temu nametnuti da bi stvorila nove razdore i podjele u društvu. Plaše javnost zabranom iako već sada imamo zakon koji omogućuje pobačaj za koji je Ustavni sud rekao da je u skladu s Ustavom.

Jesu li vas iznenadili rezultati popisa stanovništva, posebno s obzirom na pad broja katolika i pripadnika nacionalnih manjina?

- Prva objava popisa ukazivala je na smanjenje broja stanovnika. Pad pripadnika nacionalnih manjina i katolika izazvao je najveći interes javnosti. Državni zavod za statistiku, koliko znam, dat će dodatna pojašnjenja. Za mene je najozbiljniji podatak o ukupnom padu broja stanovnika i na tome se mora ozbiljno poraditi - demografskim politikama.

Gdje su, osim u Vukovaru, Srbi izgubili pravo na upotrebu svoga jezika i pisma?

- U Vukovaru, Vrbovskom i Donjim Kukuruzarima pripadnici srpske nacionalne manjine pali su ispod trećine, a u Putinovcima je ispod toga udjela pao broj Slovaka. Zakon propisuje da se pravo ostvaruje u jedinicama u kojima

PROBLEM ZASTARA NA VRHOVNOM SUDU? PREDsjednik JE ODGOVORAN ZA RAD SUDA, ON JE "MENADŽER" SUDA I NAJPOZVANiji JE DA UTVRDI OKOLNOSTI KOJE SU DOVELE DO TOGA DA PREDMET ZAVRŠI U ZASTARI

čine trećinu stanovništva, međutim tijela lokalne samouprave mogu i bez toga u svojim statutima ostaviti ravnopravnu uporabu manjinskog jezika i pisma. Na svakoj je jedinici lokalne samouprave odlučiti u kojem će smjeru ići.

Popis stanovništva pokazuje da nas je sve manje, ali zadržavamo isti, preveliki, broj jedinica lokalne samouprave. Daje li kakve rezultate Vladina odluka iz srpnja kojom se potiče funkcionalno spajanje općina?

- Još je rano govoriti o efektima. Javni je poziv i dalje otvoren. Gradonačelnici i načelnici općina pokazuju interes da se iskoristi 100 milijuna kuna koje im je Vlada stavila na raspolaganje. Dio jedinica lokalne samouprave surađuje i povezano su u obavljanju određenih poslova. Cilj je pokazati građanima da općine i gradovi mogu surađivati. Ovim projektom želimo poboljšati usluge koje se pružaju građanima. Povežu li se dvije ili više jedinica, moći će pružiti kvalitetnije usluge. Vjerujem da ćemo potrošiti sva sredstva predviđena za ovu godinu. Tu je još jedan projekt - optimizacija sustava jedinica lokalne samouprave. Riječ je o pilot-projektu koji provodimo u 40 jedinica lokalne samouprave. Izvući ćemo sve njihove kapacitete, što je prvi korak promjena prema daljnjem uređenju sustava lokalne samouprave. U sklopu projekta ćemo analizirati niz parametara i stvoriti bazu podataka o njihovim kapacitetima kako bismo mogli kvalitetnije planirati sve aktivnosti vezane za njih.

Znači li to da će neke općine biti razvlaštene?

- Ne znači. Ovlasti jedinica lokalne samouprave definirane su zakonom i Ustavom i ne mogu se samo tako ukidati. Cilj je da poslovi koje obavljaju budu kvalitetniji, a usluga građanima bolja. Primjerice, bude li nekoliko općina imalo komunalno poduzeće, lakše će kupiti vozila, lakše organizirati njegov rad. S ekonomske će strane biti učinkovitiji budu li povezani.

Značajan dio općina, ali i gradova, nema smisla i ima mjesta pitanju ne želi li ih HDZ ukinuti jer bi time sasjekao svoju mrežu vladanja na lokalnoj razini?

- Pustimo sa strane ispraznu politizaciju, smisao je lokalne samouprave da pruži temeljne usluge građanima. Jedinice lokalne samouprave vode čelnici koje građani biraju na izborima i dali su im povjerenje. Smisao lokalne samouprave nije da daje radna mjesta političarima, nego da pruži temeljne usluge građanima na tome području. Ne bih to dovodio u kontekst HDZ-a. Svi su ti ljudi izabrani na izborima i moraju se dokazati svojim radom, kvalitetom usluga koje pružaju građanima.

Kad smo kod lokalnih tema, najaktualnija je referendum u Puli na kojem će građani reći žele li da se na Lungomareu,

sportsko-rekreativnoj zoni uz more, gradi hotel. Koliko je do sada bilo lokalnih referenduma?

- U posljednjih deset godina, otkako Ministarstvo ocjenjuje ispravnost, bilo ih je desetak. Vjerojatno je bilo još savjetodavnih, ali Ministarstvo o tome ne vodi službene evidencije.

Vaše je Ministarstvo dopustilo referendum koji će se održati ovaj vikend, no po investitoru je on irelevantan jer su podnijeli zahtjev za lokacijsku dozvolu, što bi značilo da za njih vrijedi GUP koji je danas na snazi, a ne onaj koji bi građani eventualno izglasali na referendumu. Može li se hotel graditi unatoč volji građana?

- Kada je riječ o referendumu, Ministarstvo pravosuđa i uprave samo utvrđuje zakonitost lokalnih referenduma kada to traži 20 posto birača. Što se pulskog referenduma tiče, utvrdili smo da je prikupljen dovoljan broj potpisa, a Ministarstvo graditeljstva da se radi o temi u nadležnosti jedinice lokalne samouprave. Međutim, materija prostornog planiranja, lokacijskih i građevinskih dozvola te same gradnje je u nadležnosti resornog ministarstva.

Hoće li ovaj referendum, pod uvjetom da uspije, otvoriti ustavno pitanje što je jače - volja građana izražena u postupku ostvarivanja neposredne demokracije ili administrativni akt?

- Ne znamo kakva će odluka biti na referendumu i kako će se ona referirati na postupak koji je već započeo. Pitanje je kompleksno, a odnosi se na tumačenje zakona kojim se regulira prostorno planiranje, a to je u nadležnosti Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Jesu li nove norme za suce dale rezultate? Bile su dočekane na nož.

- Naše javne politike temelje se na preuzimanju odgovornosti, to je bila misao vodilja svih naših promjena. Iz sustava eSpis vidi se da je na općinskim sudovima 43.000 predmeta više riješeno nego što je zaprimljeno. Nije zabilježeno da baš svi općinski sudovi imaju više riješenih nego zaprimljenih predmeta. Pratimo provedbu akcijskih planova na svakom sudu, imamo i otvoreni dijalog sa sucima. To daje rezultate, a meni kao ministru to je najvažnije. Norma nije previsoka, nego realna, što dokazuje dosadašnje ispunjenje norme. Kritike na račun normi bile su potpuno neopravdane.

Što kažete o zastarama na Vrhovnom sudu?

- Za mene je nedopustivo da predmet bude riješen zastarom. Zato smo i mijenjali Zakon o DSV-u i propisali stegovno djelo odlaska predmeta u zastaru zbog neaktivnosti suca. Zastara je odraz nemogućnosti pravosuđa. Kada smo prošle godine prezentirali

akcijske planove sudovima, istaknuli smo predmete kojima prijete zastara, predsjednicima sudova smo kroz sustav eSpis dali podatke o njima te zatražili da prate da ti predmeti ne odu u zastaru.

Očekujete li da će predsjednik Vrhovnog suda pokrenuti stegovne postupke protiv sudaca Vrhovnog suda kojima su predmeti otišli u zastaru?

- Predsjednik je odgovoran za rad suda, on je "menadžer" suda i najpozvaniji je da utvrdi okolnosti koje su dovele do toga da predmet završi u zastari. Na svakom je predsjedniku suda ta obveza, bio to Vrhovni, županijski ili općinski.

Predsjednik Vrhovnog suda Radovan Dobronić prvi problematizira nepotizam u pravosuđu. Ima li tu vašu podršku?

- Nepotizam ne baca lijepu sliku na pravosuđe. No, to nije jednostavno rješivo s obzirom na ustavna prava i zabranu diskriminacije. U Ministarstvu pravosuđa i uprave za državne i javne službenike uvodimo novi oblik selekcijskog postupka koji će biti digitaliziran i anonimiziran do samog trenutka intervjua s kandidatom. Možda bi nešto slično trebalo uvesti za pravosuđe.

Kako surađujete s predsjednikom Vrhovnog suda?

- Rekao bih da nam je obojici, prije svega, bitno da sustav dobro funkcionira. Imamo korektan odnos. Uvažavamo jedan drugoga. O nekim temama imamo slična stajališta, o nekima nemamo.

Ima li što novo s pilotima koji su u Srbiji optuženi za ratni zločin?

- Hrvatska je odbila postupiti po zamolnicama jer smatramo da je pilotima grubo narušeno pravo na pravično suđenje zajamčeno Europskom konvencijom. Srbija prekraja svoju ulogu u agresiji na Hrvatsku i u tome ne bira sredstva. Koriste svu moguću propagandu pokušavajući promijeniti povijesne činjenice, od politički dirigranih filmova do politički dirigranih optužnica.

To im neće uspjeti. Jasno smo stali uz naše pilote. Rekao sam da mogu biti mirni prvenstveno jer im je savjest čista. Čista zbog onoga što su radili, onoga što su govorili. Politički vrh Srbije nema luksuz mirne savjesti. Čak se i ne mogu i ne znaju suzdržati da retorički već sad unaprijed ne osude pilote u tom kvazi-sudjenju.

Ukratko, ne priznajemo ovakav postupak koji je protivan međunarodnom kaznenom pravu, temelji se na zloupotrebi instituta univerzalne jurisdikcije, a sve s ciljem da se mijenja povijest i osudi Oluja.

Mogu li piloti biti sigurni kada putuju u inozemstvo? Što ako Srbija za njima putem Interpola raspiše međunarodne tjeralice?

- Taj će postupak ostati u granicama Srbije. Ona nije članica EU, pa se za njima ne može izdati europski uhiđbeni nalog, a Interpol je promijenio pravila kod ovakvih kaznenih djela. Država može istaknuti prigovor na objavljivanje međunarodne tjeralice. Ako Srbija to pokuša zatražiti za naše pilote, Hrvatska im to neće dopustiti. Takve političke igrice završavaju na Bajakovu. □

POSTUPAK PROTIV NAŠIH PILOTA OSTAT ĆE U GRANICAMA SRBIJE. AKO SRBIJA RASPIŠE TJERALICU, MI ĆEMO JE BLOKIRATI. NJIHOVE POLITIČKE IGRICE ZAVRŠAVAJU NA BAJAKOVU